

Éloges À L'institutrice Bien Aimée

Thành phố Đà Lạt của Việt Nam, có ngọn Langbian hùng vĩ, có thông xanh bạt ngàn, có hoa cúc vàng rực trong nắng, có hồ Xuân Hương mơ màng tĩnh lặng khi đông sang hay xuân về.

Đà Lạt còn có trường nữ trung học Bùi Thị Xuân, một huyền thoại của phố nhỏ, và một thời có giáo sư hiệu trưởng Đinh Thị Lệ Minh mà không một học sinh nào không nể phục và tôn quý.

Vào lúc 6 giờ chiều ngày 26 tháng Sáu 2019, giáo sư Đinh Thị Lệ Minh, pháp danh Nhuận Viên Mẫn, lặng lẽ nhẹ nhàng rời bỏ trần gian này. Dẫu biết chia ly là đau đớn bởi quá nhiều kỷ ức đẹp đọng lại trong lòng từng cựu nữ sinh Bùi Thị Xuân, được học với cô hay chỉ ngồi ghé nhà trường thời cô làm hiệu trưởng ở Đà Lạt những ngày tháng cũ.

Rồi tin qua lời gió nhắn, từ Virginia, cô Trần Thị Hương, giáo sư Việt Văn thời cô Lệ Minh làm hiệu trưởng, gửi đi một tiếng buồn sâu lắng:

Bùi Thị Xuân Đà Lạt vừa mất thêm một cây cổ thụ! Vô cùng đau buồn thương tiếc chị Lệ Minh, người hiệu trưởng, người chị lớn, người bạn của chúng em, các cô giáo cũ của trường.

Giáo sư Đinh Thị Lệ Minh bắt đầu giữ chức hiệu trưởng nữ trung học Bùi Thị Xuân từ cuối 1963 cho đến 1970. Dưới thời cô lúc đó Bùi Thị Xuân như được khoác chiếc áo mới, tươi tắn, xinh đẹp, tinh tế đúng mực.

Sau 30 tháng Tư 1975, giáo sư Lệ Minh cùng các con kẹt lại Việt Nam, trong lúc phu quân là thầy Lâm Nhật An đang vừa đi học vừa đi làm việc tại Hoa Kỳ.

Thời thế đổi dời, biển xanh hóa nương dâu, giáo sư Đinh Thị Lệ Minh được chuyển thành giáo viên Toán Lý Hóa tại Thăng Long, một trường nhỏ ở thành phố ở Đà Lạt.

Trong mắt giới mô phạm cũng như bao nhiêu học trò Bùi Thị Xuân lúc đó, giáo sư Đinh Thị Lệ Minh là biểu tượng của sự chịu đựng âm thầm nhưng can trường trước cảnh đời gọi là “Những điều trông thấy mà đau đớn lòng”

Năm 1982, giáo sư Đinh Thị Lệ Minh cùng các con sang Mỹ đoàn tụ với thầy Lâm Nhật An. Cả nhà cư ngụ tại New Jersey vài năm trước khi dời về tiểu bang Maryland miền Đông Bắc Hoa Kỳ.

Tại Mỹ, giáo sư Lệ Minh trở thành một công chức cần mẫn, là tấm gương phấn đấu, đưa con cái tới bờ tới bến nơi xứ người.

Những ngày tháng hạnh phúc trôi nhanh như gió, tháng Tư năm 2016 thầy Lâm Nhật An mệnh chung trong sự thương tiếc của gia đình và mọi người. Thầy mất đi thì một lần nữa mọi người mới nhận chân rằng phía sau một người đàn ông thành đạt là bóng dáng một người đàn bà giỏi giang, quả cảm.

Cuộc đời của giáo sư hiệu trưởng Đinh Thị Lệ Minh là một chuỗi dài những thành tựu viên mãn. Nhưng có lẽ thành tựu lớn nhất mà không ai có thể phủ nhận là sự tôn kính và cảm phục của toàn thể học sinh Bùi Thị Xuân dành riêng cho cô, vị giáo sư khả kính xinh đẹp.

Tin cô đột ngột ra đi khiến mọi người bàng hoàng, sững sốt, bởi cô còn phương phi, tráng kiện biết chừng nào. Hình ảnh và nụ cười của cô cứ hiển hiện trong lòng những đứa học trò mà cô thương yêu.

Từ California, một cựu nữ sinh Bùi Thị Xuân 1963-1970 viết trong nước mắt:

Đời vô thường. Có đến tất phải ra đi", là định luật tự nhiên của đời sống. Nhưng sao tin Cô vĩnh viễn ra đi lại khiến chúng em lại đau

buồn đến thế. Cô hiền dịu, thân thiện, quan tâm và luôn muốn học trò mình xinh đẹp, trẻ trung hơn.

Mà cũng phải, cứ nhìn cách ăn mặc, cách trang điểm, ngay cả cách chải tóc của Cô thôi cũng đã thấy nét sang cả, đài các. Cô thật đẹp! Đến tuổi này Cô vẫn đẹp, vẻ phúc hậu, hiền hoà trong mắt, trong nụ cười! Bạn bè em ai cũng khen cô đẹp, trông cô khỏe mạnh và ước ao cô sống lâu, sống thọ!

Một bạn khác, cũng là nữ sinh Bùi Thị Xuân 1963-1970, ngen ngào chia sẻ:

Cô đã sống trọn và đã mãn nguyện với sự có mặt của mình trong cuộc đời. Có mấy ai được đầy đủ phước đức như cô. Đây là niềm hãnh diện của gia đình và học trò của cô. Chúng ta thật may mắn đã có một người thầy khả kính như cô.

Mới đây nhất, tại Việt Nam, nguyệt san Hoa Tâm số 9 phát hành ngày 20 tháng Giêng 2019, do các cựu nữ sinh Bùi Thị Xuân bên nhà thực hiện, đã có bài của bạn Bùi Thúy Nga viết về giáo sư hiệu trưởng Đinh Thị Lệ Minh, như một hoài niệm của thời học sinh tươi trẻ đã xa.

Bạn viết: Cô hiệu trưởng Lệ Minh gây ấn tượng cho tôi ngay từ khi mới gặp. Cô cao, đẹp, sang trọng và đằm thắm. Hằng ngày Cô lái xe traction đến đến trường, rất lịch lãm. Cô có nụ cười rất đẹp và hiền. Cô vừa xa vừa gần. Đủ xa để học trò phải tôn kính một vị hiệu trưởng. Đủ gần để chúng tôi cảm nhận được tấm lòng của một nhà giáo đối với đám trẻ cần được dạy dỗ bảo ban.

Chúng tôi rất hãnh diện khi thấy cô hiệu trưởng của mình tự tin, lịch sự, bình đẳng đón tiếp phó thủ tướng kiêm bộ trưởng giáo dục đến thăm trường, hay ông bà tỉnh trưởng đến dự lễ phát thưởng. Những bài diễn văn của Cô không bao giờ dài dòng sáo rỗng, luôn khiến cử tọa phải nghe từng câu, từng chữ.

Tôi nhớ có lần trong hội trường, Cô giáo huấn tất cả nữ sinh về cách đi đứng, hành xử. Cô la rầy những bạn vì đi trễ mà phải chui hàng rào đi

tất vào trường. Cô bảo : “ Con gái thì phải đường quang minh chính đại mà đi ! Không thể ‘ đi ngang về tắt ‘ như thế được !!! “

Cô cũng dành thời giờ dự một số buổi thuyết trình của học sinh chiều thứ Bảy. Khi Lớp Nhị C tổ chức một buổi văn nghệ, Cô có đến dự và đã khiến chúng tôi vui biết bao khi nhận xét: “ Một lớp mà làm được nguyên một buổi văn nghệ như thế này là cũng ghê lắm chứ ! “ Và sau đó, những buổi văn nghệ tất niên của trường là tôi được giao nhiệm vụ viết và đứng trong cánh gà đọc lời giới thiệu !

Tôi cũng đã được chứng kiến Cô nói chuyện với thầy An, phu quân của Cô, dịu dàng, nể trọng mà đầy yêu thương.

Tôi cũng được biết 5 em Nhật Anh, Nhật Thanh, Nhật Phương, Nhật Phong, Châu Thi, con Cô. Các em đều dễ thương và giỏi. Cô đúng là mẫu người phụ nữ thành công ngoài xã hội và cũng là người vợ người mẹ đúng mực, chu toàn trong nhà.

Trường nữ trung học Bùi Thị Xuân là mái ấm một thời của nhiều thế hệ học trò khác nhau, nhiều chị em trong cùng một gia đình là học sinh của trường nhiều niên học kế tiếp. Đây cũng là kỷ niệm đẹp đẽ và đáng hãnh diện mà giáo sư hiệu trưởng Đinh Thị Lệ Minh thường nhắc mỗi lần có đại hội hay gala Bùi Thị Xuân-Trần Hưng Đạo mà Cô luôn là vị khách danh dự cũng như vị diễn giả chính.

Là người thầy ân cần, hẳn giáo sư Lệ Minh còn nhớ những gia đình ấy, trong đó có gia đình Ngọc Hà Ngọc San, mà cô thường bảo mấy em đó là học sinh giỏi của trường. Chắc cô không quên thân phụ và thân mẫu Ngọc San đã một lòng quý mến cô, đã dạy dỗ nhắc nhở các con rằng : “Muốn sang phải bắt cầu kiều, Muốn con hay chữ phải yêu mến thầy”

Bây giờ cô đã về sau những làn mây trắng, cô ngã và thở hơi cuối cùng trong tháp thoáng nụ cười an hòa trên môi. Cô kính yêu của chúng em, vị hiệu trưởng nghiêm nghị, trí thức nhưng vô cùng dịu dàng với lũ học trò riu rít quanh cô.

Cô từng dạy chúng em cách đối nhân xử thế sao cho phải nhất, đẹp nhất. Đặc biệt chúng em, những đứa từng học với cô từ 1965 đến 1975, luôn yêu kính vị giáo sư mà lối sống và nhân cách đã ảnh hưởng đến tụi em rất nhiều.

Từ nay, những buổi tiệc tốt nghiệp ở Maryland, Virginia, những đại hội hay gala Bùi Thị Xuân Trần Hưng Đạo nơi đây hoặc những tiểu bang khác, kể cả Canada sắp tới, sẽ hoàn toàn vắng bóng cô vì một chiếc ghế bị bỏ trống. Một chiếc ghế trống nhưng lòng ghế quá đầy, cô ơi.

Vĩnh biệt giáo sư hiệu trưởng Đinh Thị Lệ Minh khả kính của tất cả chúng em, những cựu nữ sinh trung học Bùi Thị Xuân Đà Lạt một thời.